

STORTINGET

Innst. 388 S

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:199 S (2017–2018)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hadia Tajik, Arild Grande, Lise Christoffersen, Eigil Knutsen, Arve Sigmundstad, Svein Roald Hansen og Siv Henriette Jacobsen om å forbedre allmenngjøringsordningen

---

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forbedre allmenngjøringsordningen og gjøre den enklere å ta i bruk ved å forenkle dokumentasjonskravet, snu dokumentasjonskravet ved allerede vedtatte allmenngjøringsvedtak og utvide perioden for allmenngjøring.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 12. april 2018 om statsrådets vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 3. mai 2018 følger vedlagt.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Arild Grande, Eigil Knutsen og Hadia Tajik, fra Høyre,

Margret Hagerup, Heidi Nordby Lunde og Kristian Tonning Riise, fra Fremskrittspartiet, Hanne Dyveke Søttar og lederen Erlend Wiborg, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Sosialistisk Venstreparti, Solfrid Lerbrekk, og fra Venstre, Terje Breivik, viser til Representantforslag 199 S (2017–2018) fra representanter fra Arbeiderpartiet om å forbedre allmenngjøringsordningen. I representantforslaget fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forbedre allmenngjøringsordningen og gjøre den enklere å ta i bruk ved å forenkle dokumentasjonskravet, snu dokumentasjonskravet ved allerede vedtatte allmenngjøringsvedtak og utvide perioden for allmenngjøring.»

Komiteen viser til at lov om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. (allmenngjøringsloven) ble vedtatt av Stortinget i 1993 med ikrafttredelse 1. januar 1994.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, viser til at bakgrunnen for loven var konsekvensene for det norske arbeidsmarkedet som suverenitetsavståelsen gjennom inngåelsen av avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS) medførte.

Komiteen vil sitere fra lovens formål:

«Lovens formål er å sikre utenlandske arbeidstakere lønns- og arbeidsvilkår som er likeverdige med de vilkår norske arbeidstakere har, og å hindre konkurransevridning til ulempe for det norske arbeidsmarkedet.»

Komiteen vil vise til at lovens hjemmel for å fastsette lønns- og arbeidsvilkår for arbeidstakere som utfø-

rer arbeid i annens tjeneste i Norge, først ble tatt i bruk i 2003. Komiteen vil videre vise til at det først var etter de store utvidelsene av Den europeiske union (EU) i 2004 og 2007 at stadig flere områder av norsk arbeidsliv har fått allmenngjort minstelønn. Komiteen vil vise til at ni ulike bransjer/tariffområder i dag er allmenngjort. Dette er bygg, skips- og verftsindustrien, renhold, overnatting, servering og catering, jordbruk- og gartnerier, fiskeindustriforetak, elektro, godstransport på veg og persontransport med turbil. Komiteen viser til at arbeidstid bare er allmenngjort i skips- og verftsindustrien. Arbeidsmiljølovens regler gjelder derfor for de andre allmenngjorte bransjene.

Komiteen merker seg at det har vært en jevn økning i allmenngjøringsvedtak. Komiteen merker seg videre at særlig de siste årene har nye bransjer fått allmenngjort minstelønn.

Komiteen vil vise til statsrådets svarbrev av 3. mai 2018 til komiteen vedrørende representantforlaget, hvor det står:

«Allmenngjøringsordningen er et sentralt virkemiddel mot uakseptable lønns- og arbeidsvilkår. Det er viktig at ordningen fungerer effektivt. Partene i arbeidslivet har en nøkkelrolle i ordningen, blant annet gjennom å fremme begjæringer om allmenngjøring der de anser at det er nødvendig.»

Komiteen viser videre til statsrådets brev hvor det står:

«Det er ingen eksempler på at Tariffnemnda har avvist å ta en begjæring til behandling på grunn av manglende dokumentasjon.»

Og videre:

«Allmenngjøringsloven ble evaluert i 2005. Allmenngjøringsordningen var også ett av virkemidlene som ble vurdert i en større evaluering, gjennomført av Fafo i 2011. I 2015 kom Samfunnsøkonomisk analyse med en rapport om virkninger av allmenngjorte tariffavtaler (laget på oppdrag fra Arbeids- og sosialdepartementet). Ordningen er også omtalt i NOU 2013:13 Lønnsdannelsen og utfordringer for norsk økonomi. Disse evalueringene og vurderingene av allmenngjøringsordningen viser at ordningen i alle hovedsak virker etter sin hensikt.

Allmenngjøring av tariffavtaler er like fullt et inngripende tiltak, blant annet fordi det i en viss grad fraviker prinsippet om at lønnsdannelsen er partenes ansvar. Det er en grunnleggende forutsetning i allmenngjøringsordningen at den bare skal tas i bruk der det er nødvendig. Derfor er det viktig at Tariffnemndas vedtak bygger på et reelt og aktuelt faktagrunnlag. Det er naturlig at den begjærende part har en del av ansvaret for å fremlegge dokumentasjon om de faktiske forhold.

I løpet av årene etter at allmenngjøringsordningen ble tatt i bruk for første gang er det, både gjennom lovendringer og Tariffnemndas praksis, blitt betydelig enklere å legge frem den dokumentasjonen som kreves for at Tariffnemnda skal ta en begjæring om allmenngjøring til behandling. I lys av dette, og av de evaluerin-

ger av ordningen som er gjennomført, mener jeg at allmenngjøringsordningen fungerer godt slik den er innrettet i dag.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, viser til at allmenngjøringsloven ble evaluert i 2005. Fafo gjennomførte også en større evaluering i 2011 der allmenngjøringsloven var et av virkemidlene som ble vurdert.

Etter at allmenngjøringsordningen ble tatt i bruk, har det blitt betydelig enklere å legge frem den dokumentasjonen som kreves for at Tariffnemnda skal ta en begjæring om allmenngjøring til behandling, og det er ingen eksempler på at Tariffnemnda har avvist å ta en begjæring til behandling på grunn av manglende dokumentasjon.

I 2015 kom også Samfunnsøkonomisk analyse med en rapport om virkningen av allmenngjorte tariffavtaler. Rapporten ble laget på oppdrag av Arbeids- og sosialdepartementet. Disse evalueringene og vurderingene viser at ordningen i all hovedsak virker etter sin hensikt, og at allmenngjøringsordningen fungerer godt slik den er innrettet i dag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil vise til at det ikke er noen generell minstelønn i Norge. Lønn avtales mellom arbeidsgiver og arbeidstaker som en del av den skriftlige arbeidsavtalen.

Disse medlemmer mener utviklingen i lønns- og arbeidsvilkår for ansatte i stadig større deler av privat næringsliv i Norge underbygger behovet for mer allmenngjøring av minstelønn. Disse medlemmer mener derfor det bør legges til rette for dette.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forbedre allmenngjøringsordningen og gjøre den enklere å ta i bruk ved å forenkle dokumentasjonskravet, snu dokumentasjonskravet ved allerede vedtatte allmenngjøringsvedtak og utvide perioden for allmenngjøring.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at dagens regjering i liten grad har vist interesse for å evaluere og forbedre allmenngjøringsinstituttet, dette til tross for at det har vært et ønske om dette blant arbeidslivets parter. Allmenngjøring er et viktig virkemiddel for å sikre verdige lønns- og arbeidsvilkår, og disse medlemmer mener det ville vært naturlig å gjennomføre en grundig evaluering av ordningen som grunnlag for forbedringer.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen evaluere allmenngjøringsordningen som grunnlag for å fremme forslag om forbedringer av allmenngjøringsreglene.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil vise til at etter hvert som en stadig større del av norsk arbeidsliv blir allmenngjort, vil minstelønnsvilkår for stadig flere arbeidstakere i norsk arbeidsliv bli bestemt ved hjelp av lov – ikke som resultat av forhandlinger mellom partene i arbeidslivet.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forbedre allmenngjøringsordningen og gjøre den enklere å ta i bruk ved å forenkle dokumentasjonskravet, snu dokumentasjonskravet ved allerede vedtatte allmenngjøringsvedtak og utvide perioden for allmenngjøring.

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen evaluere allmenngjøringsordningen som grunnlag for å fremme forslag om forbedringer av allmenngjøringsreglene.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:199 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hadia Tajik, Arild Grande, Lise Christoffersen, Eigil Knutsen, Arve Sigmundstad, Svein Roald Hansen og Siv Henriette Jacobsen om å forbedre allmenngjøringsordningen – vedtas ikke.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 5. juni 2018

Erlend Wiborg

leder

Per Olaf Lundteigen

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Arbeids- og sosialdepartementet v/statsråd Anniken Hauglie til arbeids- og sosialkomiteen, datert 3. mai 2018****Representantforslag 199 S (2017-2018) fra representantene Hadia Tajik, Lise Christoffersen, Arild Grande og Eigil Knutsen, Arve Sigmundstad, Svein Roald Hansen og Siv Henriette Jacobsen om å forbedre allmenngjøringsordningen**

Jeg viser til representantforslag 199 S (2017-2018) fra representantene Hadia Tajik, Lise Christoffersen, Arild Grande og Eigil Knutsen, Arve Sigmundstrand, Svein Roald Hansen og Siv Henriette Jacobsen om å forbedre allmenngjøringsordningen.

Representanten har fremmet følgende forslag:

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forbedre allmenngjøringsordningen og gjøre den enklere å ta i bruk ved å forenkle dokumentasjonskravet, snu dokumentasjonskravet ved allerede vedtatte allmenngjøringsvedtak og utvide perioden for allmenngjøring.

Representantene skriver at det kreves omfattende dokumentasjon for å få gjennom et vedtak om allmenngjøring, og at det derfor må gjøres grep for å forbedre ordningen.

Allmenngjøringsordningen er et sentralt virkemiddel mot uakseptable lønns- og arbeidsvilkår. Det er viktig at ordningen fungerer effektivt. Partene i arbeidslivet har en nøkkelrolle i ordningen, blant annet gjennom å fremme begjæringer om allmenngjøring der de anser at det er nødvendig.

Det følger av allmenngjøringsloven § 4 annet ledd at en begjæring om allmenngjøring må understøttes av dokumentasjon som gir grunn til å tro at lovens vilkår for å allmenngjøre er oppfylt. For at Tariffnemnda deretter skal kunne fatte vedtak om allmenngjøring, må det være dokumentert at utenlandske arbeidstakere utfører eller kan komme til å utføre arbeid på vilkår som samlet sett er dårligere enn det som gjelder etter landsomfattende tariffavtaler for vedkommende fag eller bransje, eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke, jf. § 5 annet ledd. I saker som gjelder videreføring av allmenngjøring, ble dokumentasjonskravet lempet ved en lovendring i 2009. I slike saker kan Tariffnemnda treffe vedtak uten at det kreves fremlagt ny dokumentasjon for lønns- og arbeidsvilkårene i bransjen. Tariffnemnda har dessuten et selvstendig ansvar for at saken er tilstrekkelig opplyst før vedtak treffes, jf. forvaltningsloven. I praksis har nemnda i stadig større grad tatt ansvaret for å innhente nødvendig dokumentasjon i form av oppdatert lønnsstatistikk og resultater av tilsynsaktiviteten til Arbeidstilsynet.

Allmenngjøringsordningen ble tatt i bruk første gang i 2003. Frem til i dag har Tariffnemnda fattet vedtak om førstegangs allmenngjøring eller videreføring av eksisterende allmenngjøringsvedtak i nærmere 40 saker. Allmenngjøring dekker nå 9 forskjellige bransjer/tariffområder. Det har altså vært en jevn økning i allmenngjøringsvedtak. Særlig de siste årene har nye bransjer kommet til. Ved et fåtall anledninger har Tariffnemnda vedtatt ikke å videreføre et eksisterende allmenngjøringsvedtak. Det er ingen eksempler på at Tariffnemnda har avvist å ta en begjæring til behandling på grunn av manglende dokumentasjon.

Allmenngjøringsloven ble evaluert i 2005. Allmenngjøringsordningen var også ett av virkemidlene som ble vurdert i en større evaluering, gjennomført av Fafo i 2011. I 2015 kom Samfunnsøkonomisk analyse med en rapport om virkninger av allmenngjorte tariffavtaler (laget på oppdrag fra Arbeids- og sosialdepartementet). Ordningen er også omtalt i NOU 2013:13 *Lønnsdannelsen og utfordringer for norsk økonomi*. Disse evalueringene og vurderingene av allmenngjøringsordningen viser at ordningen i alle hovedsak virker etter sin hensikt.

Allmenngjøring av tariffavtaler er like fullt et inngripende tiltak, blant annet fordi det i en viss grad fraviker prinsippet om at lønnsdannelsen er partenes ansvar. Det er en grunnleggende forutsetning i allmenngjøringsordningen at den bare skal tas i bruk der det er nødvendig. Derfor er det viktig at Tariffnemndas vedtak bygger på et reelt og aktuelt faktagrunnlag. Det er naturlig at den begjærende part har en del av ansvaret for å fremlegge dokumentasjon om de faktiske forhold.

I løpet av årene etter at allmenngjøringsordningen ble tatt i bruk for første gang er det, både gjennom lovendringer og Tariffnemndas praksis, blitt betydelig enklere å legge frem den dokumentasjonen som kreves for at Tariffnemnda skal ta en begjæring om allmenngjøring til behandling. I lys av dette, og av de evalueringer av ordningen som er gjennomført, mener jeg at allmenngjøringsordningen fungerer godt slik den er innrettet i dag.